

Knoflook, lieveheersbeestjes, of de burger 'gewoon zijn auto laten poetsen': Beheerders bestrijden luis naar eigen inzicht

Honingdauw: voor veel burgers een OR-fenomeen met de allerhoogste irritatiefactor. Vele gemeenten ontvangen dan ook jaarlijks tientallen klachten over luizenpoep op particuliere bezittingen. Blijft bladluis een eeuwige uitdaging en strijd? Of komen er oplossingen in zicht? Drie boombeheerders vertellen over hun bestrijdingservaringen.

Auteur: Santi Raats

Renata Cadée, boombeheerder Leiderdorp

Door het kandelaberenvormen ontstaat zwak reactiehout en wordt ook het blad zacht. Dat is heerlijk voor bladluis.

De gemeente Leiderdorp had in het oude dorp veel 'Euchlora' staan. Een deel daarvan is ooit gekandelaberd en gehandhaafd als knotboom. De honingdauwoverlast is daar nu sindsdien vrij fors. Boombeheerder Renata Cadée: 'Euchlora' is eigenlijk redelijk resistent, door de stevige leerachtige bladstructuur. Maar door het kandelaberenvormen ontstaat zwak reactiehout en wordt ook het blad zacht. Dat is heerlijk voor bladluis. We hebben een aantal jaren achtereen door BSI Bomenservice of door de Nationale Bomenbank de larven van lieveheersbeestjes in de 'Euchlora' laten zetten. Maar dat bleek niet afdoende te helpen; door het warme seizoen konden meerdere generaties luizen overleven en daar konden de lieveheersbeestjes niet tegenaan eten. Ook is de cyclus te kort om een biologisch evenwicht te creëren tussen prooidieren en predatoren: de hoeveelheid predatoren heeft geen tijd om zich aan de hoeveelheid prooidieren aan te passen. De omstandigheden in de wijken lenen zich denk ik ook minder als goede habitat voor de lieveheersbeestjes. Zij hebben meer nodig dan bomen met luizen; ze hebben eigenlijk een voller ecosysteem nodig. We hebben wel eens geëxperimenteerd met ganzenvoetachtig onkruid om de ecosystemen in de buurt van een straat met lindebomen te verrijken. Maar in de praktijk bestaat er te weinig ruimte in de wijken om onkruiden aan te planten. We hangen nu in plaats van eenmaal per jaar tweemaal per jaar zakjes met lieveheersbeestjeslarven op, in mei en in juli. Daarmee proberen we te ondervangen

dat de bestrijding mislukt door weggeregende zakjes. Ook experimenteren we nu met 'Greenspire' en 'Platyphyllos'. We willen linde blijven aanplanten, anders wordt het zo 'lindelooz'! Dan struinen we internet af om te zien wat er wordt geadviseerd om aan te planten. Maar de adviezen zijn soms tegenstrijdig, dus het is lastig kiezen. Natuurlijk planten we minder snel hele lanen aan langs locaties waar linde overlast kan veroorzaken, en verplaatsen die naar veilige locaties. Maar als er lindes zijn die we in de wijken kunnen blijven planten, zijn ze welkom.'

Ton Zuidervaart, boombeheerder gemeente Beverwijk

Belangrijk was dat de burger zag dat we actie ondernamen. Daardoor namen de klachten af.

Ton Zuidervaart, gemeente Beverwijk: 'Bladeren vallen uit de boom, zaden vliegen in het rond, allergische stuifmeelreacties, vliegende schimmelsporen en ja, ook nog eens luizenpoep! Het is me wat met die rottige bomen. Ze hakken je soms voor minder om. Tip aan de burger: 'gewoon laten gebeuren en soms de bezem, emmer water gebruiken voor dit soort ongemak'. Durf deze boodschap als beheerder ook naar buiten te dragen, en je zal zien dat de klachten afnemen. We hebben een paar jaar geleden bestreden met de larven van lieveheersbeestjes, eerst door BSI, daarna een keer door de Nationale Bomenbank, vervolgens hebben we een seizoen zelf de zakjes opgehangen. Het werkte weinig, want we hingen de zakjes op met punaises omdat we geen spijkers in de boom willen slaan, maar na een forse regenbui vielen de zakjes naar beneden. Belangrijk was wel dat de burger zag dat we actie ondernamen. Daardoor namen de klachten af. Nu geven we een duidelijk bericht af op de website van de gemeente met tips voor wat mensen kunnen doen tegen bladluis.' 6 procent van het stadsbomenbestand in Beverwijk bestaat uit linde, waarvan 2 procent winterlinde, 2 procent Hollandse linde, 0,5 procent zomerlinde, 1 procent zilverlinde, en 0,5 procent overige linde. 20 tot 40 procent van zijn lindes heeft last van luis, de hoeveelheid overlast verschilt per seizoen. Maar ook zijn esdoorns en iepen hebben

wat luis. Zuidervaart: 'Zolang de aanwezigheid van bladluis normaal blijft, is er niets aan de hand.' In Beverwijk staan heel veel Tilia x europaea langs de wegen. Het zijn oude bomen, die allemaal zwaar onder de bladluis zitten. Beverwijk heeft juist géén last van luizenpoep in de Tilia cordata (Cordata-cv's zijn 'Greenspire', 'Rancho', 'Böhlje'), waarvan er tweehonderd in een hoofdwinkelstraat in het centrum staan. 'Alhoewel zij onder extreme groeiomstandigheden staan en weinig groei laten zien, hebben ze weinig tot geen luis. Wellicht heeft de overmaat aan beton, metalen boomkranen, markt, permanente kerstverlichting, parkeerstroken, strooizout, kabelterroristen rondom de lindes daar een positieve invloed op....', aldus een licht sarcastische Zuidervaart. Oude europaea's (in Beverwijk staan koningslinde en 'Euchlora') vertonen in de meeste gevallen wel luizenoverlast, en dan met name de bomen onder moeilijke omstandigheden. *Platyphyllos* ('Fastigiata', 'Orebro' en 'Delft') doen het volgens Zuidervaart aardig en zo ook *tomentosa* ('Brabant', 'Doornik', 'Nijmegen'). De larven van het lieveheersbeestje heeft Beverwijk zelf een paar jaar geleden uitgezet na levering van BSI Bomenservice en in het jaar erna van de Nationale Bomenbank, met wisselende resultaten. 'Dit is natuurlijk ook slechts een symptoombestrijding. Toen de bezuinigingen zich manifesteerde, was dit een van de eerste acties waar op bezuinigd is.' Maar Zuidervaart blijft rustig: 'De ophef is overdreven. Bladluis hoort bij de natuur.'

Onderschrift: Boombeheerder Ben Demmer, gemeente Borne

De bomen nemen een stofje op uit het knoflookextract waardoor de luizen het blad niet meer lusten.

Groenbeheerder Ben Demmer van de gemeente Borne past knoflook toe bij een aantal probleembomen. Er klinken onder beheerders nogal wat geluiden dat knoflook niet zou aanslaan, bij Demmer is dat geenszins het geval. 'We brengen al acht of negen jaar knoflook in de bodem aan rond linden. We zijn begonnen met een proef bij vijftien bomen, waaronder enkele hele grote monumentale linden van honderdvijftig tot tweehonderd jaar oud in verhardingen. Inmiddels brengen we knoflook aan op meer plaatsen –veelal op plekken waarop we kunnen meeliften met renovatieklussen- en het werkt goed: we raken nooit helemaal van bladluis af, maar de overlast wordt beduidend minder dan dat het ooit is geweest. De bomen nemen een stofje op uit het knoflookextract waardoor de luizen het blad niet meer lusten.'

Gemeente Borne brengt de knoflook zelf aan. 'We kopen zelf knoflookextracten, die worden in cans van 20 liter geleverd. We brengen vervolgens minimaal zes open pijlers, een soort beluchtingsbuizen aan rond een linde, tot op een diepte van circa 80 centimeter. Het knoflookextract lengen we aan met water en dat mengsel gieten we de buizen in. We geven deze behandeling twee keer per jaar.' Demmer geeft wel toe dat, tegelijkertijd met knoflooktoediening, de bomen, indien mogelijk, een groeiplaatsverbetering krijgen. 'Waar mogelijk, passen we bomengranulaat toe.

Demmer weigert categorisch om zomaar larven van lieveheersbeestjes of gaasvliegen in te zetten tegen bladluis. 'De lieveheersbeestjes en gaasvliegen in deze producten zijn diersoorten die in Borne niet van oorsprong voorkomen. Hiermee zouden we de biologische keten vervuilen. Maar door uitzet van deze uitheemse natuurlijke vijanden ontstaat het probleem dat we het hele lokale ecosysteem in de war schoppen: een overmaat van uitheemse predatoren zorgt ervoor dat de soorten elkaar opeten in plaats van dat zij effectief alle bladluis wegwerken. Dit fenomeen is beter bekend in de fruitteelt, waar op intensievere schaal wordt gemonitord. Ook neemt het aantal natuurlijke vijanden van de lieveheersbeestjes en gaasvliegen toe in de omgeving, zoals vogels en spinnen. Deze aantallen zouden normaliter veel gematigder zijn. De conclusie mag helder zijn: ik zet alleen natuurlijke vijanden van de bladluis in als ze inheems zijn, maar liever helemaal niet.'

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-4804